

تتبع در گلستان سعدی

(۶)

۳۹- رضوان :

از میرزا آقاخان کرمانی ، میرزا عبدالحسین فرزند عبدالرحیم بردسیری ، (۱۲۷۰ ق - شهید ۱۳۱۴ ق) .

در يك مقدمه و چهار موسم و يك خاتمه ، بنام میرزا محسن خان ضیاء السفرا و ناصرالدین شاه و سلطان عبدالحمید دوم پادشاه عثمانی ، بسال ۱۳۰۴ ق در سمدآباد عثمانی نگاشته است :

در آن سالی که رضوان مختتم شد

هزار و سیصد و چهارش رقم شد

مقدمه در سعادت نفوس و انقلاب روزگار .

موسم ۱- عشق و جوانی .

۲- تهذیب اخلاق .

۳- سیرت بزرگان و آداب ملوک .

۴- لطایف محاضرات .

خاتمه ، مطالعات حکمت آیات و عبارات عبرت اشتمال .

آغاز : تمالی ذات لم یزل که وحدتش منشأ کثرت است ، و به وصف

اندرش مزید حیرت ، هر تنزیه که خوانیش تعطیل ذات .

نسخه‌ها :

هفت نسخه از آن در « فهرست نسخه‌های خطی فارسی ۵ : ۳۵۷۵ »

یاد شده است ، اینک سه نسخه به روزگار نگارنده نزدیک تر است .

* تهران ، دانشسرای عالی ، قریب : نستعلیق شوال ۱۳۲۳ ق ، آغازاقتاده .

* تهران ، ملک ۶۴۲ : نوشته ۱۳۲۳ ق .

* مشهد ، رضوی ۶۲۰ ادبیات (۹۳۳۵) : نسخ ۷ رجب ۱۳۲۶ ق .

۳۲- خرابات فقیر :

از فقیر اصطهاناتی ، شیرازی ، میرزا علی فرزند میرزا محمد باقر واعظ ، مشهور به معین الشریعه .

در یک مقدمه و چهارباب و یک خاتمه ، به نثر و نظم نگاشته است .

بسال ۱۳۴۲ ق دز ۲۷۳ ص و ۱۳۴۷ ق چاپ شده است .

و از هموست «خانقاه فقیر» که در برابر «بوستان» سروده است ، و در

شیراز ۱۳۴۷ ق در ۵۶ ص چاپ شده است .

آغاز : حکیم علی الاطلاق را بندگی رواست .

نسخه‌ها :

تبریز ، ملی ۳۵۴۷ : تعلیق شکسته ، گویا خودنگارنده ، سده ۱۴ ق

۹۲ که ۱۹ س .

(فهرست نسخه‌های خطی فارسی ۳۵۵۷:۵ - ذریعه ۷ : ۱۴۳ : ۹۰

۲۸۴ ف . مشار ! ۶۰۰) .

۳۳ - خارستان : گاه‌علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

از ادیب کرمانی ، میرزا قاسم فرزند زین العابدین ، در گذشته ۱۳۴۸ ق

به لهجه کرمانی و بافندگان آن سامان ، به نثر و نظم ، در یک اصل

و دوازده فرع ، نگاشته است .

در کرمان ۱۳۲۱ خ و ۱۳۲۷ خ و در تهران ۱۳۳۰ خ چاپ

شده است .

و از هموست « فرهنگ لغات نادره خارستان ، نیستان ، سفره سبزی ،

مثنوی عوام » که بکوشش مجدالاسلام کرمانی در ۱۷۰ ص در تهران ۱۳۳۰

خ چاپ شده است .

این «نیستان» او در جواب «بوستان» سعدیست و دونسخه از آن در تبریز ، ملی هست (فهرست نسخه های خطی فارسی ۴: ۳۹۰) . و چاپ نیز شده است .

نسخه ها :

شش نسخه از آن در «فهرست نسخه های خطی فارسی ۵: ۳۵۵۶» یاد شده است، نزدیکتر آنها پروژگار نگارنده ، بدین گونه است .

* تبریز ، ملی ۲۶۶۵ : نستعلیق غلامحسین شریف کرمانی، ۱۳۱۶ق.

* تبریز ، ملی ۲۵۸۰ : نسخ احمد فرزند محمدحسین حسینی، ۱۳۲۲

* لتین گراد ، آکادمی علوم شوروی B۲۴۱ (۱۱۲۸ ف) ، با تاریخ

۱۸۹۶م در دفتر ، (پ- ۷۷) .

(ذریه ۹ : ۶۵ (ادیب) و ۷ : ۱۳۲ (خارستان) - مؤلفین مشار

۹۰۱۰۴ (قاسم) - ف . مشار : ۵۹۰) .

۳۴ - چمن آرا :

ناشناخته . داستانهاییست به نثر و نظم ، بروش «گلستان» از روزگار

محمد شاه و فتحعلی شاه قاجار .

آغاز : سلطان به پسری شکیل مایل بود ، وکیل قبایلش کرد ،

پسر به دلگرمی که داشت آغاز بی شرمی گذاشت .

نسخه :

* تهران ، ملک ۶۰۶۷ : شکسته نستعلیق سده ۱۴-۱۳ ، انجام افتاده

(فهرست نسخه های خطی فارسی : ۳۵۵۲)

۳۵- التفاصيل :

- از فریدون توللی فرزند جلال ، جلال زاده در شیراز ۱۲۹۶ خ .
 بهترین اثر انتقادی به روش « گلستان » است ، و شناخته همگان .
 در تهران ۱۳۳۱ خ در ۲۳۲ ص پس از آن چندبار چاپ شده است .

فهرست نام کتابها :

- ۱- اخلاق الاشراف، زاکان ص ۱۷۲
- ۲- انجمن دانش، وقاصص ۵۵۴
- ۳- انیس العاشقین ، ایوردی ص ۱۷۸
- ۴- انیس العاقلین ، میرقاری ص ۳۴۳
- ۵- بلبستان ، مستاری ص ۳۴۶
- ۶- بهارستان ، جامی ص ۱۷۶
- ۷- بهارستان ، فراهانی ص ۱۴۲
- ۸- پریشان ، قآنی ص ۴۶۸
- ۹- تضمین گلستان ، غالب ص ۵۵۴
- ۱۰- جامع الاسرار، نورعلی شاه ۴۶۶
- ۱۱- جان جهان ، فراهانی ص ۴
- ۱۲- حجله خیال ، اصفهانی ص ۴۶۷
- ۱۳- چمن آرا ، ناشناخته . ۵۶۲
- ۱۴- خارستان ، فراهانی ص ۴۲
- ۱۵- حکایات ، علی آبادی ص ۴۶۹
- ۱۶- خرابات فقیر ص ۴۹
- ۱۷- خارستان ، کرمانی ص ۴۹

- ۱۸- روضه خلد، خوافی ص ۱۷۳
- ۱۹- رضوان ، کرمانی ۵۶۰
- ۲۰- سنبلستان ، محمود میرزا ص ۴۶۷
- ۲۱- روضه العشاق ، تبریزی ص ۲۴۶
- ۲۲- شکرستان ، دهلوی ص ۴۶۵
- ۲۳- ریاض المحبین ، هدایت ص ۵۵۵
- ۲۴- عشق و محبت ، عبداللہی ص ۱۷۵
- ۲۵- شکرستان ، حکیم ص ۵۵۳
- ۲۶- گلستان حشمت ص ۴۱
- ۲۷- گنج شایگان ، ریاض ۴۶۹
- ۲۸- طریق الحقیقہ ، سعد ص ۱۲
- ۲۹- ملستان ، تفرشی ص ۴۵
- ۳۰- گلستان شوریدہ ص ۵۵۲
- ۳۱- نزهة الارواح ص ۱۶۹
- ۳۲- نگارستان بی مانند ، ابن کمال پاشا ص ۳۴۱
- ۳۳- گنج شایگان ، ریاض ص ۴۶۹
- ۳۴- نخلستان ، از لجهمی نراین (۴۳۳)
- ۳۵- نگارستان ، جوینی ص ۱۷۱
- ۳۶- نمکدان ، یزدی ص ۵۵۶

(پایان)